

บทคัดย่อ

เรื่อง การดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายจากการปฏิบัติหน้าที่

ลักษณะวิชา การเมือง

ผู้วิจัย หม่อมหลวงศุภกิตต์ จรูญโรจน์ **หลักสูตร** ปรอ. รุ่นที่ ๒๔

กระบวนการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายจากการปฏิบัติหน้าที่ มีขั้นตอนพิเศษแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจเกินขอบเขต โดยเริ่มต้นจากการชั้นสูตรพลิกศพที่ต้องมีพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ การไต่สวนชั้นสูตรพลิกศพโดยศาล และการทำสำนวนสอบสวนที่ต้องมีพนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวน อย่างไรก็ดี การเริ่มต้นคดีก็เริ่มต้นจากพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐด้วยกัน หากไม่มีการยอมรับหรืออ้างว่าเจ้าหน้าที่รัฐไม่ได้เป็นผู้ทำให้ตายแล้ว คดีดังกล่าวก็ไม่อาจเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบข้างต้นได้ จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิดและวิวัฒนาการของกฎหมายโดยเน้นถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐทำให้พบว่า ระบบชั้นสูตรพลิกศพของไทยเป็นระบบตำรวจโดยให้อำนาจการตัดสินใจต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับพนักงานสอบสวนเป็นสำคัญ แม้จะมีพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองเข้าร่วมกับแพทย์ในการชั้นสูตรพลิกศพด้วย แต่ก็ยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ทำให้เจตนาธรรมที่จะให้ช่วยตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง นอกจากนี้การแบ่งแยกขั้นตอนการชั้นสูตรพลิกศพและการสอบสวนออกต่างหากจากกัน ทำให้กระบวนการค้นหาความจริงไม่ต่อเนื่องและเกิดการแยกส่วนในการค้นหาความจริง อีกทั้งพนักงานอัยการยังไม่ได้ตระหนักถึงบทบาทของตนในการเข้าร่วมสอบสวน ทำให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานทำสำนวนสอบสวนฝ่ายเดียว ดังนั้น ในเชิงนโยบายเห็นควรบูรณาการกระบวนการตรวจสอบโดยสร้างระบบการรวบรวมพยานหลักฐานจากการชั้นสูตรพลิกศพ การไต่สวนชั้นสูตรพลิกศพและการทำสำนวนสอบสวนให้ส่งต่อเป็นกระบวนการเดียวกัน และปรับปรุงกฎหมายและระเบียบปฏิบัติให้แพทย์นิติเวชมีบทบาทและอำนาจหน้าที่เต็มในการชั้นสูตรพลิกศพ และเปิดโอกาสให้ญาติฝ่ายผู้ตายเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการ ส่วนการดำเนินการในเชิงปฏิบัติควรจัดให้มีคู่มือหรือระเบียบปฏิบัติแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดให้มีการอบรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนในการร่วมกันตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายให้สมดังเจตนาธรรมของกฎหมาย